

ĐỨC GIÁO HOÀNG BENEDICTÔ XVI ĐĂNG QUANG VÀ NHỮNG THÁCH ĐỐ TRƯỚC MẮT

HUY THÔNG*

Lúc 17 h50 ngày 19-4-2005, khối trên nóc nhà mặt viện Sixtine đã toả màu trắng và chuông đền thờ Thánh Phêrô đổ hồi giòn giã dấu hiệu đã có vị Giáo hoàng mới thay thế Đức Gioan Phaolô II vừa mới qua đời hôm 2-4-2005. 18h45 (giờ Rôma), Hồng y người Chile Jorge Medine Tosneuz, niên trưởng bậc Hồng y Phó tế đã trình trọng tuyên bố bằng tiếng Latinh theo nghi thức truyền thống: "Habemus Papem" (Chúng ta đã có tân Giáo hoàng). Danh tính vị Giáo hoàng thứ 265 được công bố. Đó là Đức hồng y Joseph Ratzinger, nguyên là Tổng trưởng Bộ Giáo lí Đức tin của Toà thánh và đang là Hồng y niên trưởng của Hồng y đoàn. Tiếng vỗ tay của hơn 100 nghìn người trước Quảng trường Thánh Phêrô đã nổi lên như sấm để chào mừng vị tân Giáo hoàng với danh hiệu là Benedictô XVI (Benedict). Dân chúng Đức có lẽ hồ hởi nhất. Thủ tướng Đức Gerhard Schouder coi tân Giáo hoàng là *"một vinh quang của nước Đức và là người kế thừa xứng đáng cố Giáo hoàng Gioan Phaolô II"*. Chuông các nhà thờ đổ hồi trong tiếng hò reo của giới trẻ. Đã gần 1.000 năm nay, kể từ Giáo hoàng Damasus II năm 1048, bây giờ mới lại có người Đức là Giáo hoàng.

Chân dung của vị tân Giáo hoàng

Đức Benedictô XVI sinh ngày 16-4-1927 tại Marktl vùng thượng Bavaria của Đức. Đây cũng chính là quê hương của

Giáo hoàng Damasus II, người chỉ ngôi ở ngôi Giáo hoàng chưa đầy một tháng. Gia đình Ngài làm nghề nông. Cha Ngài từng mặc quân phục cảnh sát... Chiến tranh Thế giới II nổ ra, Ngài cũng bị bắt vào quân đội, ở một đơn vị phòng không đóng tại Munich. Năm 1945, Ngài đào ngũ và bị quân đồng minh bắt làm tù binh. Sau đó, Ngài được tha và vào chủng viện theo đuổi con đường tu trì và khá thành đạt với hai bằng tiến sĩ Thần học và Triết học, chơi đàn Pianô rất hay và mê nhạc Bethoven, nói thành thạo 10 ngôn ngữ nên mau chóng trở thành một chuyên gia thần học có tiếng. Khi Công đồng Vatican II khai mạc, Ngài là cố vấn thần học cho Hồng y Frings ở Cologne. Năm 1977, Đức Giáo hoàng Paulus VI phong Ngài là Tổng Giám mục Munich và Freising (Đức). Năm 1981, lại được Đức Giáo hoàng Gioan Phaolô II nâng lên bậc Hồng y và bổ nhiệm là Tổng trưởng Bộ Giáo lí Đức tin từ đó đến nay. Ngài được coi là cánh tay phải của vị Giáo hoàng vừa quá cố nên khi Đức Gioan Phaolô II qua đời, nhà bình luận tôn giáo ở Đức- ông Wolfgang Cooper đã tiên đoán rằng nhất định Hồng y J. Ratzinger sẽ là người kế vị. Ngài là một người rất kiên định với lập trường truyền thống của Giáo hội Công giáo, không khoan nhượng với các trào lưu cấp tiến. Tại Pháp, có người coi

*. Nhà nghiên cứu, Báo Người Công giáo Việt Nam

Hồng y J. Ratzinger là “một hùm thần” (bête noir), “một tiên tri nổi giận” (Anggy Prophet) đối với những người có tư tưởng phóng khoáng. Một tờ báo ở Anh còn ví von theo cách nói của dân nghiên bóng đá Đức gọi đội bóng đá này là “những cỗ xe tăng” nên cũng gọi đây là vị “Hong y thiết giáp”(Panzer Kardinal)...

Đúng là dưới thời Hồng y J. Ratzinger đứng đầu cơ quan Tài phán tôn giáo của Giáo triều Vatican, kỉ luật của Giáo hội được thắt chặt. Người ta có thể kể ra rất nhiều vụ việc. Chẳng hạn, khi Linh mục Tissa Balasuryia, dòng Tận hiến Đức Mẹ vô nhiễm (OMI), một thần học gia nổi tiếng ở Châu Á và là Giám đốc Trung tâm nghiên cứu xã hội và tôn giáo ở Colombo, Srilanca xuất bản cuốn “Đức Maria và công cuộc giải phóng con người” cho rằng, để đối thoại với các tôn giáo truyền thống, lâu đời tại Á Châu thì không thể nói chỉ mình Đức Giêsu là Thiên Chúa. Hồng y Ratzinger đã 2 lần triệu Linh mục Tissa Balasuryia về Rôma và yêu cầu ông kí vào bản “Tuyên xưng đức tin”. Linh mục Tissa Balasuryia từ chối. Mặc dù tháng 1-1996, 80 thần học gia họp tại Philippine tháng 12-1996 và Hiệp hội các nhà thần học Ấn Độ cũng lên tiếng bênh vực xin dừng khai trừ Linh mục Tissa khỏi Giáo hội nhưng ông vẫn bị vạ tuyệt thông. Các nhà thần học giải phóng ở Châu Mỹ Latinh, hay Giám mục Gaillot ở Pháp, Hans Kung (Thụy Sĩ), E. Schillebeeckx (Hà Lan) hoặc các trào lưu vận động phong chức linh mục cho phụ nữ, bỏ luật độc thân (Celibacy) đối với linh mục, cho phép người Công giáo được li hôn, được dùng bao cao su để chống lại lây lan của bệnh AIDS... cũng đều bị lên án gay gắt như thế. Năm 1996, Bộ Giáo lí Đức tin do Đức Hồng y J. Ratzinger đứng đầu cũng ra lệnh đóng cửa một chủng viện ở Mehicô vì đã giảng dạy chủ nghĩa Mác cho chủng sinh... Bởi vậy, trong bầu khí hân hoan của nhiều quốc gia, cùng với việc nhiều tín đồ mong mỏi sớm có Giáo hoàng

mới thì tâm lí lo âu với những người cấp tiến cũng lộ rõ, nhất là trên các phương tiện thông tin đại chúng.

Song cũng có người hi vọng, bởi việc lấy tên hiệu là Benedictô XVI (tiếng Đức có nghĩa là ban phúc) chứng tỏ vị tân Giáo hoàng muốn theo đuổi gương hoà giải của Giáo hoàng Benedictô XV (1914-1922). Chính vị Giáo hoàng này đã đứng ra làm trung gian hoà giải cho các bên tham chiến của cuộc Chiến tranh Thế giới I và cũng là người kí Sắc lệnh Maximum Illud để thúc đẩy việc đào tạo hàng giáo sĩ bản quốc. Đức Benedictô XV cũng là người đã duy trì kỉ luật của Giáo hội bằng cách công bố Bộ Giáo luật năm 1917. Trong buổi đọc kinh thứ tư lần đầu tiên ngày 27-4-2005 với 15.000 tín hữu, Đức tân Giáo hoàng còn giải thích ý nghĩa việc mình chọn danh hiệu là Benedictô XVI là còn muốn noi gương Thánh Benedictô, người đã lập ra dòng Biển Đức (O.S.B - Order of St. Benedict) năm 520 nổi tiếng với phương châm “Cầu nguyện và Lao động”. Thánh Benedictô rất được sùng mộ ở Châu Âu và là vị Thánh bảo trợ của Châu lục này.

Vinh quang và những thách đố trước mắt

Cuộc bầu cử Giáo hoàng lần này chóng vánh nhất trong lịch sử các mật viện, tức chỉ có 3 vòng bỏ phiếu. Vì sao, các cử tri lại mau chóng dồn phiếu cho Hồng y J. Ratzinger già nua 78 tuổi? Phải chăng đó là do uy tín của vị Hồng y niên trưởng hay còn có lí do khác nữa? Đúng là so với các Hồng y khác không ai có thể vượt lên Hồng y J. Ratzinger về uy tín để chèo lái con thuyền của Giáo hội hiện nay với gần 1,1 tỉ tín đồ. Hơn nữa, bóng của cố Giáo hoàng Gioan Phaolô II quá lớn về cả những thành tựu cũng như thách đố, vì vậy cần có một thời gian để dự luận lắng xuống và Hồng y J. Ratzinger có thể là một bước đệm ngắn để chuyển đổi. Thành ra, tuổi cao và sức yếu cũng là một ưu thế để Hồng y J. Ratzinger thắng cử. Không ai

nghe ngờ gì về những thành tích của Đức Gioan Phaolô II sau 26 năm cai trị đã làm cho số giáo dân toàn cầu tăng từ 700 triệu năm 1978 lên 1,1 tỉ năm 2005. Từ chỗ có 82 nước có quan hệ ngoại giao với Tòa Thánh năm 1978 nay đã lên đến 172 nước... Chỉ riêng tang lễ của vị Giáo hoàng này quy tụ gần 200 chính khách trong đó có 70 nguyên thủ quốc gia, 5 ông hoàng, 7 hoàng hậu, 15 nhà lãnh đạo tôn giáo lớn cùng gần 5 triệu tín hữu cũng đủ nói lên uy tín của vị Giáo hoàng quá cố. Thế nhưng, rất nhiều mâu thuẫn gay gắt đã nảy sinh như vấn đề giữa việc bảo tồn giáo lí, đức tin trong thế giới tục hoá, việc giữ luật độc thân của giáo sĩ, quan hệ giữa Giáo hội Công giáo và các tôn giáo khác, v.v...

Ngay sau khi Đức Giáo hoàng Gioan Phaolô II qua đời, dư luận nhất là ở Ba Lan cũng đang đòi phong thánh ngay cho vị Giáo hoàng quá cố nhưng theo luật thì ít nhất phải sau 5 năm mới được xét. Đây cũng là cái khó cho vị tân Giáo hoàng, mặc dù Giáo hoàng có toàn quyền quyết định việc này.

Trong quan hệ với các nước thế giới thứ ba, một mặt Giáo hội luôn coi mình đồng hành với người nghèo, bệnh tật nhưng đứng trước dịch bệnh HIV/AIDS và nạn gia tăng dân số, nhất là ở Châu Phi, Giáo hội vẫn không cho phép dùng bao cao su và các biện pháp tránh thai nhân tạo. Năm 1985, khi Đức Gioan Phaolô II thăm Ba Lan, cô Veronique Yoruba- Chủ tịch Hội sinh viên nước này đã nói: "Chúng con khổ sở vì khi biết rằng việc dùng các biện pháp tránh thai có thể đưa các cặp vợ chồng đứng bên lề của Giáo hội. Còn trong Giáo hội, nữ giới chúng con bị coi là công dân hạng hai".

Đối với các tôn giáo, Đức Gioan Phaolô II đã đi được những bước khá dài. Ngài đã gặp hơn 50 nhà lãnh đạo tôn giáo thế giới, đã đến thăm các nguyện đường Do Thái

giáo, Islam giáo, Chính Thống giáo, đã mời các tôn giáo đến cầu nguyện cho hoà bình ở Assisi năm 1986 và đã chính thức xin lỗi các tôn giáo bạn khi bước vào nghìn năm thứ ba. Thông điệp Redemptoris Missio ban hành ngày 7-12-1990 đã coi các tôn giáo đều có sự "hiện diện của Thánh Linh" song trong Tuyên ngôn "Dominus Jesus" vẫn khẳng định chỉ có Đức Kitô là Đấng cứu độ duy nhất nên bầu khí đại kết lại u ám trở lại.

Giáo sư trường Đại học Công giáo ở Ba Lan J.W. Kowski kiến nghị rằng, để đối phó với việc giảm sút số linh mục, Tòa Thánh nên chỉ buộc độc thân với một số dòng tu chứ không buộc với mọi giáo sĩ vì nhiều tôn giáo khác cũng làm như thế và thời Chúa Giêsu cũng không buộc như vậy.

Cách đây 8 năm, khi trả lời phỏng vấn báo L'Express về nhiệm vụ của người kế vị Đức Gioan Phaolô II, Đức Hồng y J. Ratzinger nói: "*Vị giáo hoàng đó phải cố vũ sự hiệp nhất, đẩy mạnh đối thoại đại kết với các tôn giáo và bảo vệ đạo đức tôn giáo trong thế giới khoa học kĩ thuật thống trị... Đây là nhiệm vụ rất nặng nề*". Bây giờ, yêu cầu đó đang đè nặng lên vai vị tân Giáo hoàng 78 tuổi này và lễ đăng quang vừa được tổ chức ngày 24-5-2005 với sự tham dự của nhiều nguyên thủ quốc gia và lãnh đạo tôn giáo thế giới cùng nửa triệu tín hữu. Bài giảng đầu tiên trong lễ đăng quang và các cử chỉ liên sau đó như gặp gỡ các đại biểu Islam giáo, Chính Thống giáo, Do Thái giáo, Tin Lành, cam kết theo đuổi con đường của cố Giáo hoàng Gioan Phaolô II, cùng các tôn giáo đẩy mạnh đối thoại để kiến tạo hoà bình thế giới đã làm cho báo chí có nhiều thiện cảm hơn với vị tân Giáo hoàng. Theo một cuộc thăm dò dư luận ở Hoa Kỳ mới công bố ngày 28-4-2005 thì 81% số người được hỏi hi vọng vào Đức Benedictô XVI, chỉ có 13% thất vọng mà thôi./.

nghe ngờ gì về những thành tích của Đức Gioan Phaolô II sau 26 năm cai trị đã làm cho số giáo dân toàn cầu tăng từ 700 triệu năm 1978 lên 1,1 tỉ năm 2005. Từ chỗ có 82 nước có quan hệ ngoại giao với Tòa Thánh năm 1978 nay đã lên đến 172 nước... Chỉ riêng tang lễ của vị Giáo hoàng này quy tụ gần 200 chính khách trong đó có 70 nguyên thủ quốc gia, 5 ông hoàng, 7 hoàng hậu, 15 nhà lãnh đạo tôn giáo lớn cùng gần 5 triệu tín hữu cũng đủ nói lên uy tín của vị Giáo hoàng quá cố. Thế nhưng, rất nhiều mâu thuẫn gay gắt đã nảy sinh như vấn đề giữa việc bảo tồn giáo lí, đức tin trong thế giới tục hoá, việc giữ luật độc thân của giáo sĩ, quan hệ giữa Giáo hội Công giáo và các tôn giáo khác, v.v...

Ngay sau khi Đức Giáo hoàng Gioan Phaolô II qua đời, dư luận nhất là ở Ba Lan cũng đang đòi phong thánh ngay cho vị Giáo hoàng quá cố nhưng theo luật thì ít nhất phải sau 5 năm mới được cứu xét. Đây cũng là cái khó cho vị tân Giáo hoàng, mặc dù Giáo hoàng có toàn quyền quyết định việc này.

Trong quan hệ với các nước thế giới thứ ba, một mặt Giáo hội luôn coi mình đồng hành với người nghèo, bệnh tật nhưng đứng trước dịch bệnh HIV/AIDS và nạn gia tăng dân số, nhất là ở Châu Phi, Giáo hội vẫn không cho phép dùng bao cao su và các biện pháp tránh thai nhân tạo. Năm 1985, khi Đức Gioan Phaolô II thăm Ba Lan, cô Veronique Yoruba- Chủ tịch Hội sinh viên nước này đã nói: "Chúng con khổ sở vì khi biết rằng việc dùng các biện pháp tránh thai có thể đưa các cặp vợ chồng đứng bên lề của Giáo hội. Còn trong Giáo hội, nữ giới chúng con bị coi là công dân hạng hai".

Đối với các tôn giáo, Đức Gioan Phaolô II đã đi được những bước khá dài. Ngài đã gặp hơn 50 nhà lãnh đạo tôn giáo thế giới, đã đến thăm các nguyện đường Do Thái

giáo, Islam giáo, Chính Thống giáo, đã mời các tôn giáo đến cầu nguyện cho hoà bình ở Assisi năm 1986 và đã chính thức xin lỗi các tôn giáo bạn khi bước vào nghìn năm thứ ba. Thông điệp Redemptoris Missio ban hành ngày 7-12-1990 đã coi các tôn giáo đều có sự "hiện diện của Thánh Linh" song trong Tuyên ngôn "Dominus Jesus" vẫn khẳng định chỉ có Đức Kitô là Đấng cứu độ duy nhất nên bầu khí đại kết lại u ám trở lại.

Giáo sư trường Đại học Công giáo ở Ba Lan J.W. Kowski kiến nghị rằng, để đối phó với việc giảm sút số linh mục, Tòa Thánh nên chỉ buộc độc thân với một số dòng tu chứ không buộc với mọi giáo sĩ vì nhiều tôn giáo khác cũng làm như thế và thời Chúa Giêsu cũng không buộc như vậy.

Cách đây 8 năm, khi trả lời phỏng vấn báo L'Express về nhiệm vụ của người kế vị Đức Gioan Phaolô II, Đức Hồng y J. Ratzinger nói: "*Vị giáo hoàng đó phải có vũ sự hiệp nhất, đầy mạnh dạn thoại đại kết với các tôn giáo và bảo vệ đạo đức tôn giáo trong thế giới khoa học kĩ thuật thống trị... Đây là nhiệm vụ rất nặng nề*". Bây giờ, yêu cầu đó đang đè nặng lên vai vị tân Giáo hoàng 78 tuổi này và lễ đăng quang vừa được tổ chức ngày 24-5-2005 với sự tham dự của nhiều nguyên thủ quốc gia và lãnh đạo tôn giáo thế giới cùng nửa triệu tín hữu. Bài giảng đầu tiên trong lễ đăng quang và các cử chỉ liên sau đó như gặp gỡ các đại biểu Islam giáo, Chính Thống giáo, Do Thái giáo, Tin Lành, cam kết theo đuổi con đường của cố Giáo hoàng Gioan Phaolô II, cùng các tôn giáo đầy mạnh dạn thoại để kiến tạo hoà bình thế giới đã làm cho báo chí có nhiều thiện cảm hơn với vị tân Giáo hoàng. Theo một cuộc thăm dò dư luận ở Hoa Kỳ mới công bố ngày 28-4-2005 thì 81% số người được hỏi hi vọng vào Đức Benedictô XVI, chỉ có 13% thất vọng mà thôi./